

ДОМАКИНЯ,

ПРИТУРКА

НА

„ЖЕНСКИЯ СЪВѢТЪ“

Годишенъ абонаментъ
предплатенъ :

I за абонатитѣ на

„Ж. Съвѣтъ“

въ България лева 2

„ странство „ 3

II за неабонатитѣ на

„Ж. Съвѣтъ“

въ България лева 3

„ странство „ 4

бонати и въобще
всичко, що се отнася
до „Домакия“, се ад-
ресува до Дирекция-
та на „Женския Съвѣтъ“
улица Войнишка
№ 122.

ИЗЛИЗА НА 10 ЧИСЛО ВСѢКИ МѢСЕЦЪ.

Съдържание :

Историческото развитие на икономията. — Шенне. —
Домашна кухня. — Домашна медицина. — За благодарно-
стието. — Съвети. — Корреспонденция. — Обяснения на об-
расците отъ ръководствата. — Известие.

Историческото развитие на икономията.

Икономията е почнала да съществува, откакъ човѣкъ е усѣтилъ нуждата да си служи съ всичкитѣ прѣдмети на природата за обогатяване; откакъ далновидността му показала нуждата да спестява придобиваното богатство и откакъ благоразумието му посочилъ начина, по който да употребява ползотворно придобитото чрезъ работа и събраното чрезъ спестеливостта богатство. Отъ тукъ следимъ, че икономията съществува у най цивилизованитѣ народи, догдето дивитѣ народи нѣматъ нито понятие, нито нужда отъ ней.

Отъ древнитѣ народи Гърцитѣ сѣ развили икономията до най-висша степенъ и ѣ възвишили до наука, съставляюща частъ отъ философията. Учредената отъ Самоския Питагора първа философска школа наречена, Питаророва школа, осиновила икономията и ѣ записала въ программата си като главенъ прѣдметъ.

Отъ тѣзи школа сѣ произлѣзли не само мже списатели, нъ и жени сѣ се прочули за знанията си върху домакинството; напр. Периктиона, Финто, Теано и др. Сократовата школа усъвършенствувала науката за икономията; ученицитѣ ѣ Ксенофонъ и Платонъ сѣ написали доста много съчинения върху ней. И много други още стари философи се занимавали съ економията.

Икономията въ новитѣ врѣмена, вмѣсто да напѣдне и се распространи за развитието на фами-

лията, раздѣли се, а отъ 1700 год. философѣтъ на икономията Англичанинъ Адамъ Смитъ раздѣли домашната отъ политическата икономия, която послѣ мадрецитѣ обогатили съ правилата на домакинството и ѣ направили на отдѣлна важна наука. Отъ тогава учението на домакинството се е прѣнебрѣгнало и ограничило въ прости наставления върху управлението на дома, върху нѣкои рецепти за ястия и др. и. Такова е днесъ учението и съчиненията за домакинството у Европейцитѣ.

Учението на икономията е полезно всѣкому, защото всѣки човѣкъ има нужда да знае да управлява себе си, работата си, прѣимуществата си и въобще дѣлата си.

А жената не само трѣбва да изучава икономията, нъ и да ѣ прилага строго въ всичкитѣ си домашни работи и да ѣ налага на всичкитѣ членове въ семейството, като си служи за тая цѣль съ логичното убѣдяване, търпението и настояването за изпълнение приказаното отъ ней.

Жената чрезъ икономията спасява съществуването и благоденствието на семейството, като му защитава достойнството и честта. За всичко това прочее: а) всѣка разумна мома длѣжна е, щото чрезъ теоретически и практически познания да се подготви надлѣжно за всичко, което се касае до управлението на дома; б) всѣка жена отъ коя-да-е възраст, положение или общественъ постъ трѣбва не само да знае, нъ и да изпълнява всичкитѣ си къщовни работи. Отъ този длѣгъ нито царицитѣ правѣтъ изключение. Защото знанието на домакинството създава домашната хармония и доставя на всѣка домакия благословии и почести.

Придобиването нужнитѣ познания върху икономията сполучавае чрезъ учение или на специални върху ней съзавения, или по прѣдание въ учили-

щето. А приложението ѝ трѣбва да упражняваме въ къщи подъ надглежданието и ръководението на майката или по-голямата сестра, защото всѣко теоретическо учение е бесполезно и излишно, ако не се тури въ практика.

Икономията, за да изпълни високата си цѣль, прибѣгва за помощъ до други науки, които сѣ тѣсно свързани съ нея: *Етиката*, т. е. науката на добродѣтелитѣ и длъжноститѣ, която толкова тѣсно е свързана съ икономията, щото мнозина зинали икономията за етика; тѣзи науки много помага на икономията, защото вдъхва на домакинята опая свещенна ревностъ и непрѣклонно убѣждение, че ти изпълнявашъ една висока длъжностъ, която ѝ се налага не само отъ етиката, нѣ и отъ религията, и отъ логиката. *Педагогиката*, сир. науката на човѣшкото образование по тѣлото, дѣха и душата, образува характера, ума и заспва работата — нѣща много полезни въ изпълнение на всѣко икономическо прѣдприятие. *Хигиената* ни дава правилата да поддържаме тѣлото си здраво за изпълнение длъжноститѣ си.

Шиеие.

Имаме четири вида шиеия: 1) *настъпка* (шудалъ) или простъ шевъ, 2) *задила*, 3) *рѣбъ* и 4) *поваленъ рѣбъ*.

Настъпката (фиг. 9), която е най-простий шевъ, е първата, която се прѣподава на двѣцата. Тя се прави, като се бодне иглата винаги прѣзъ 3 или 4 жици въ плата; когато платътъ е мекъ или тънъкъ, можемъ да прѣкараме повече пѣти иглата заведѣнѣтъ, прѣди да истеглимъ коцеца. Този шевъ се употребява за правене прости шиеия, за набиване платове и за съединяване тънки платна.

Задила (фиг. 10). Като вземемъ да шиемъ отъ дѣсно на лѣво, прѣкарваме иглата прѣзъ 6 жици на плата, послѣ ѿ убодваме въ мѣстото, отъ дѣто сме ѿ извадили и правимъ да излѣзе отново на двойно разстояние отъ по-напрѣшната исходна точка.

Тигелъ (фиг. 11). Така наричаме единъ другъ видъ задила, по която не остава никакво разстояние помежду; убодваме иглата въ дупчицата на по-напрѣшния бодъ и ѿ изваждаме на еднико разстояние отъ него. Туй шиеие трѣбва да бѣде изпълнено съвършено правилно, което се достига като се четатъ жицитѣ на плата, отъ който вземиме 2 игли споредъ дебелината, за да се образува единъ бодъ или тигелъ. За бѣлитѣ дрѣхы измѣква се една жица на плата отъ мѣстото, върху което е прѣдначено да стане праволинейно шиеие. Извадената жица се замѣства съ бодоветѣ. Ако шиеието ще бѣде криволинейно, или надъ дебели платове, то тъмноцѣвнитѣ платове трипосваме съ коцецъ отъ отворенъ цѣтъ.

Рѣбенъ тигелъ (фиг. 12). Описаний по-горѣ тигелъ служи, за да се направи слѣдующий видъ шие-

ние. Първомъ сгъваме плата, а послѣ изваждаме единъ коцецъ отъ него за тигелитѣ на едно разстояние отъ 2 до 3 коцеца надъ подгъвката. Иглата трѣбва да мине и отъ третѣ ката на плата.

Рѣбни бодове и простъ рѣбъ (фиг. 13). За да се направи добъръ рѣбъ, трѣбва по-напрѣдъ да се приготви платътъ за праволинейенъ шевъ. Ако работимъ върху тънки платове, за да можемъ да направимъ праволинейно шиеие, трѣбва прѣдварително да измѣкнемъ единъ коцецъ, а послѣ да го прѣчупимъ по тѣзи черта съ прѣстѣитѣ си; първата подгъвка се прави широка отъ 2 пѣти по всичката дължина; а послѣ прѣгъваме втори пѣтъ на сѣщата широчина. Изрѣзаний край се намира тогазъ между двѣта рѣба на плата. Най-послѣ го трипосваме и зашиваме. Рѣбътъ се прави, като се вземе платътъ отъ долу въ разстояние на единъ коцецъ отъ рѣба, послѣ се вмѣква иглата леко и наклонно въ горния платъ и се изважда на разстояние 2 коцеца отъ прѣгъвката. При това се остави единъ интервалъ отъ 2 коцеца между всѣки отъ слѣдующитѣ бодове, които трѣба да образуватъ една съвършено правая линия.

Възненитѣ платове, понеже не могатъ да се прѣчупватъ, трѣбва да се прѣгъватъ малко помалко, като имъ се трипосва въ сѣщо време прѣчупената частъ.

Поваленъ рѣбъ (фиг. 14). Съединяватъ двѣта плата, изрѣзани праволинейно или криволинейно, трипосватъ ги единия при другия, като оставятъ за прѣчупване малко повече отъ 1 сантим., шиеятъ по начертаната съ трипосване линия чрѣзъ задила или настъпка (шудалъ), а послѣ изрѣзватъ правилно съ ножицитѣ половината отъ вътрѣшната прѣгъвка, а останалата прѣгъвка — по-широката, расподигатъ като за простъ рѣбъ и ѿ шиеятъ, като оня съ рѣбенъ шевъ. Догдѣто се шие, трѣбва съ прѣста да се уравнива плата отъ долу. Този шевъ ще бѣде съвършено уравниенъ, ако, прѣди да се подгъне рѣбътъ, може да се отвори платътъ и да се изглади шитото мѣсто съ напрѣстника или ножицитѣ.

Домашна кухня.

Въ минѣлия брой на «Домакия» като говорихме пакъ, въ рекапитуляция на писаното си минѣлата година въ «Женския Свѣтъ», върнатѣ за значението на доброто готвение и на домашната кухня, загатнахме нѣщо и за каквѣната на кухнята. Сега тутакси подиръ туй иде наредъ да говоримъ, какъ именно трѣбва да бѣде направена и наредена кухнята и какви трѣбва да ѿ бѣждатъ принадлежноститѣ.

Готвачницата ни трѣбва да бѣде четвъртата, широка, обрѣнѣта гѣмъ слънцето, никога не ѿмѣ платъ, нѣ къмъ градината или двора, постлана съ дѣски, а не съ камъни и достатъчно отдѣлена отъ другата частъ на къщата, за да не се размириши

последната при готвенето. Температурата въ нея да не е никога по-висока отъ оная на другитѣ стаи и никога въ нея да не се вършатъ други къщни работи освѣнъ готвенето и да се държи по-възможности чиста.

Най-необходимото нѣщо въ кухнята е *опицето* или, ако нѣма такова, една машина отъ сачъ или чугунъ. И едното и другата не трѣбва да бѣдѣтъ много ниски, нѣ да достигватъ до кръста на домакинята.

Принадлѣжности на кухнята сѣ : при огнището една верижка, двѣ или повече теростии и дѣлафъ, двѣ лопати, една метла и една кофа, която да се измива често, за да не замиришатъ нечистотиятъ въ нея ; още единъ малкъ кантаръ, нѣколко тенджери отъ разни величини, една двойна тенджера, най-малко 2 тигала, 1 скара, 1 хаванъ и 1 сатаръ съ дѣска за кълцание месо.

Тѣ сѣ най-необходимитѣ принадлежности на всѣка кухня, нѣ има и други нѣкои, за които ще говоримъ по-натѣтъкъ.

Домашна медицина.

I. Отгледванието на болния.

Отгледвачката на болни трѣбва първо да има достатъчно търпение, за да не раздражнява болния, който и безъ това, по причина на болѣстѣта си, се намира въ продължително раздражение и да слѣди съ умѣние и внимание лѣкарскитѣ наставления. Още трѣбва да привикне, да не отстъпва на своенравнитѣ изискания на болния, нѣ настоятелно и съ сладостъ същевременно да му отрича, каквото може да го повреди. Лѣкарствата трѣбва да се даватъ въ опредѣлени часове и дори въобще исцѣриването трѣбва да се прави точно по заповѣдта на лѣкари. Ако ли болний не иска да се подложи на медицинско лѣкуване, особено ако е малко дѣте, на отгледвачката принадлежи да издири сама начина, по който да исцѣри това своенравие.

Голѣмо внимание трѣбва да се обръща за храната на болния ; защото всѣка нередовностъ въ нея закѣсѣва съвършенното излѣкуване, а нѣкой път може да принесе и смъртъ.

Когато отгледвачката ще прѣнощува и ще бди цѣла нощъ надъ болния, трѣбва прѣдварително да си приготвява всичко, което ще ѝ потрѣба за прѣзъ цѣлата нощъ, та да не излиза отъ стаята ; при това да отбѣгва по възможности и най-малкий шумъ, който би обеспокоилъ болния.

Много е трудно още да се подновява често въздухътъ на стаята, като се отваря най-отдалеченный отъ лѣгло на болния прозорецъ ; прѣдварително обаче трѣбва да се завива добръ болний и да се взематъ всички прѣдпазителни мѣрки. Да се избѣгватъ още всѣкакви бесполезни говорения и шушкания.

Още длѣжна е отгледвачката да държи болния,

както и себе си, въ голѣма чистота. А най-послѣ, освѣнъ грижата за тѣлесното благосѣстояние на болния, да не пропуска случая да му отдава и душевно одекчение, като му говори разни благочестивн, утѣшителни и насърчителни нѣща, които нѣкой път дѣйствуватъ по-дѣятелно и отъ самото лѣкарство, защото нравственното положение има голѣмо влияние надъ тѣлесното.

За благоприличieto.

Благоприличieto се сѣстои въ говоренie и по-сѣжване съ надлѣжната къмъ хората, правилъ и обичаитѣ и пр. почетъ.

Благоприличieto прави приятни общественитѣ сношения и струва за обществото, каквото хармонията за цѣлото. Затова толкова е важно и нужно за всѣки членъ на обществото да се отнася благоприлично, колкото необходимо е, щото всѣки тонъ отъ музикалната скала да стои на мѣстото си.

Освѣнъ политическия законъ, на който изпълнението се налага на всѣки гражданинъ чрѣзъ материално усилие, има и другъ такъвъ, който можемъ да наречемъ *Общественъ*, на който строгитѣ распорѣждания ни се налагатъ чрѣзъ нравствено, тѣй да кажемъ, насилие, отъ което никой нѣма правото да се освободи.

Водимъ отъ логиката и обичта къмъ ближнитѣ си, можемъ, и ако не изучимъ политическия законъ, да не прѣстъпваме неговитѣ распорѣждания. И тѣй като обикновенный естественъ умъ и добрата воля много пъти не достигватъ, за да се запазватъ распорѣжданията на общественни законъ, на който повечето членове по видимоу поне, се основаватъ на произвола, то изучаването му е необходимо за всѣкого.

Мнозина иматъ по-малко нужда отъ другитѣ да се потрудижтъ за изучаването на тоя законъ ; тѣ сѣ онѣзи, които сѣ развили всрѣдъ хора, знающи и изпълняющи тия распорѣждания. И тѣ обаче не трѣбва да се хислѣтъ за прѣмѣдри и да считатъ за излишно четението на подобни статии, занимающа се съ толкова тънка наука. При това казваме, че основнитѣ начала на благоприличieto сѣ : искреностѣта, наивностѣта и грацията. А всѣки може да изучи благоприличieto, като се събира винаги съ хора, знающа да постѣпватъ благоприлично, като внимава въ тѣхнитѣ отнасяния и въ сѣщо връме чете правилата на благоприличieto.

Правило е за благоприличieto изречението : всичко да бѣде умѣрено. Това винаги трѣбва да се има прѣдъ видъ, защото нищо не е по-отвѣтително отъ прѣкаленото благоприличие и защото така ще се покаже нѣкой съ по-независимъ характеръ. Нѣ съ това не слѣдва пакъ, че не трѣбва нѣкой да се съображава съ изисканията на благоприличieto, защото тогава може да подпадне въ грубостъ. Затова, както сме казали и въ программата си за „Домакинята“,

често ще говоримъ за тая наука на читателскитѣ си
и ще имъ даваме систематични познания по нея.

Съвети.

Запазване прѣснотѣта на маслото. — За да запазите маслото си прѣсно, достатъчно е да го покриете съ бѣло памучно платно, намокрено въ оцетъ.

Какъ се опитва доброкачественостѣта на чай. Турѣте въ една чаша малко чай и налѣте отгорѣ му малко студена вода. Ако чайтъ е чистъ, водата почти се не боядисва. Ако ли не, то тя се боядисва.

За соленитъ ястия. Ако ястието ви стане по погрѣшка солено повече, отколкото трѣбва, омийте добръ едно парче въгленъ и хвърлѣте го въ ястието, когато още то ври. Ако искате да отнемете солта на много солень бакаляръ, турѣте го въ вода, гдѣто хвърляте и единъ въгленъ.

Противъ задимяването на газа въ ламбиту. — Оплакнете добръ ваза съ топличка вода, гдѣто сте растопили поташа. Омийте тоже и фитиля и машината съ четка. Оставете ги да изсъхнатъ, потоцѣте фитиля въ оцетъ, изсушете го и пригответѣ си ламбата. Свѣтлината ѝ ще бѣде много ясна и никога вече не мирише, нито дими.

Корреспонденция.

Г-и и Г-а А. Влаикова, Феерверк. събрание *Вратца*, А. З. Стоянова *Руссе*, С. Майоръ Тодорова, Ек. Г. Попова, читалище „Цвѣтъ“ *Видинъ* М. Стоянова с. *Бацова магла*, С. Ичандиска, читалище „Братство“ *Кюстендилъ*, А. Ив. Попова, М. V. Добрянова, А. П. Добрянова, Е. Бѣлева, К. Генова, Т. Теодорова *Свищовъ*, Ал. Ив. Константинова, Д-ръ Владосъ *Пловдивъ*, Паламидова, Цанева, Ф. Мановъ *Лукъ Подпол.* Поповъ *Ломъ*, Д-ръ Вачевъ, Р. Стоянова, К. Н. Цанкова *Руссе*, Х. Боева, М. Шалварджиева *Шуменъ*, Друж. „Напрѣдъкъ“ *Елена*, М. Капит. Мотикарова, Капит. Стойчева *Бръзникъ*, Капит. Габарова *Пльвенъ*, Майоръ Паскалева, Ц. Фикова *Станимака*, А. Г. Гръевъ *Тулча*, Подполк. Петрунова *София*, М. П. Васильовъ *Тетевенъ*, Друж. „Царъ Симеонъ“ с. *Бѣленъ*, Ц. М. Попова *Ломъ*, М. Кръстева *Ямболъ*, Библиот. на Н. училищ. *Самоковъ*, Ив. С. Маринова *О-Пазаръ*, Б. Миневъ *Разграда*, М. Писковска *Етрополъ*, читалище „Развитие“ с. *Горско Сливово*, Ат. Д. Недѣлкова *Харманли*, Ел. Чукурова, М. Христова *Севлиево*, Ю. Почкова с. *Дичинъ*, Ав. Кръстникова *София*, М. X. Георгиева *Берковица*, П. Добрева *София*. Получихме стойността на едногодишното течение на „Домакинѣя“. Г-ну Марову. Писмата Ви подъ № 4, 15, 16, 17, 18 и 19 получихме. Адресирахме Ви писмо въ *Ямболъ*.

Обяснения

на обрасцитѣ отъ ржодѣлѣята.

Фиг. 1. *Надпѣжда*: бѣла шевница за възглавница.

Фиг. 2. *Буква Е*, марка за възглавници и чершафи.

Фиг. 3. *Ароматно кърповѣстилице*. Надъ кремъ атлазъ ошийте фиг. а, съ коприна клончетата и листовѣтъ, а ну-

мера 1 и 2 палагани (апликасионъ). Нумера 1 ставатъ отъ аленъ цвѣтъ плюшъ, които, като изрѣжете споредъ показаната фиг., зашийте ги надъ атлаза съ по-отворенъ цвѣтъ коприна, която ще служи и за жилчки на цвѣтето. Нумера 2 отъ отворенъ синъ плюшъ, които сѣщо се приготвятъ, както и аленото цвѣте апликасионъ, само че жилчкитѣ и тичникитѣ отъ жълта коприна. Фиг. 6. Пеперудката се прави отъ тѣртѣлъ и пуачета.

Слѣдъ като пригответе шевтъ на горнята частъ на кърповѣстилицето, долната му частъ оставете не ошита, послѣ земѣте вата, която ъж полнвате съ ароматъ, за да си имате вцнаги ароматни кърпички, а вмѣсто астаръ земѣте фоларъ синьо отворенъ, най-послѣ сгънѣте го на двѣ и го заобиколѣте отъ синъ отворенъ кордонъ и на краищата зашийте по два копринени помпони.

Фиг. 5. *Чантичка за ржодѣлѣя*. Става отъ тъменъ пепелявъ цвѣтъ плюшъ и отъ отворенъ коприненъ платъ. Образуваме една чантичка на каквато величина желаемъ безъ да ъж зашиваемъ; слѣдъ като отваряме плата, ушиваме наклонно и отъ задъ отворения коприненъ платъ, връхъ който ошиваме чрѣзъ налаганне (апликасионъ), както се показва отъ чертвѣритата фиг. 5, въ вѣконъ мѣста изрѣзваме копринения платъ нумера 1 за да се покаже плюшѣтъ. Шевтъ се изработва отъ тънъкъ сръбренъ кордонъ. Слѣдъ свършването на шевтъ обличаме вътрѣшната ѣ частъ отъ розвъвъ атлазъ. Послѣ образуваме и зашиваме чантичката споредъ фигурата, като ъж набираме при отвѣрствieto, което се отваря и се затваря съ помощта на коприненъ кордонъ, въ краищата на който висѣтъ по два помпони. Моделътъ на шева се види на сѣщияска величина въ фигурата подъ чантата и четвѣртитѣ фигурка.

Четвѣртитѣ фигурка 5 е сѣщияска величина, която показва какъ се изредява ночерата 1 показватъ мѣста, които изрѣзваме, за да се покаже плюшѣтъ, а нумераата 2 отъ отворенъ коприненъ платъ.

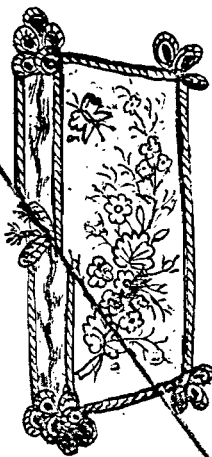
Фиг. 6. *Имена за кърпички*.

Фиг. 7. *Марки за разни бѣли дрѣжди* и пр.

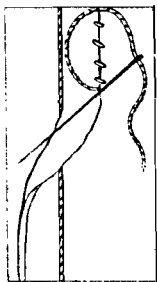
Фиг. 9, 10, 11, 12, 13 и 14 виждѣ въ статия *Шиение*.

Извѣстие.

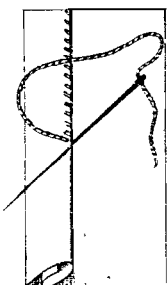
Обявява се за знание на г. г. абонатитѣ-абонаткитѣ ни. че агентинъ на списанието ни г. **Юрд. Маровъ**, който е излѣзълъ вече да събира абонаментитѣ отъ неплатившитѣ ни абонати, сръщу което ще имъ дава редовна расписка, подписана отъ Директорката и подпечатана съ печата на списанието, и да записва нови подписки за втората му годишнина. Затова се умоляватъ всички да иматъ пълно довѣрие къмъ него, та да му броятъ не само абонамента си по списанието, нъ и стойността на Алманаха прѣди и слѣдъ получаванieto му. Особено се обръщаме къмъ всичкитѣ си досегашни настоятели и приятели, съ молба, щото да укажѣтъ всѣкакво съдѣйствие на агентина ни и да му дадѣтъ нуждитѣ свѣдѣния, искани отъ него по кое-да-е нѣщо относително списанието ни.

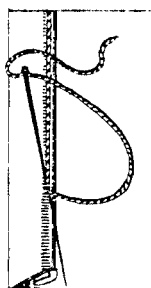
φu2.3

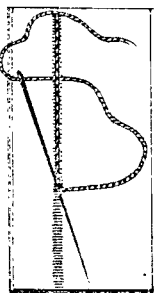
φu2.14

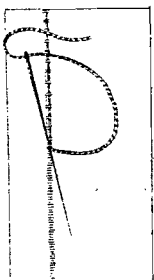
φu2.13

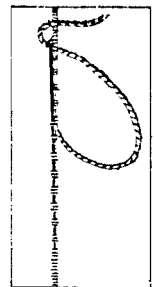
φu2.12

φu2.11

φu2.10

φu2.9

